

2025-01-01

Norrbus –

Reviderad överenskommelse

Norrbus – reviderad överenskommelse

Innehållsförteckning

INLEDNING.....	2
Samverkan för goda livsvillkor	2
Norrbus sedan 2008.....	2
Utveckling mot nära vård.....	2
MÅLGRUPP	3
SYFTE & MÅL	3
VÄGLEDANDE PRINCIPER OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT.....	3
AKTÖRER I SAMVERKAN.....	4
Skola.....	5
Socialtjänst	5
Primärvård	5
Specialistvård.....	6
SAMVERKAN I PRAKTIKEN	6
Forum barn och unga	6
Norrbusmötet	7
Vård utanför det egna hemmet.....	8
SAMVERKANSSTRUKTUREN.....	8
Länsnivå	9
Länsdelsnivå.....	9
Kommunnivå.....	9
UPPFÖLJNING.....	9
Avvikelsehantering	9
Oenighet mellan parter	10

Inledning

Samverkan för goda livsvillkor

Barn och ungas förutsättningar att leva ett gott liv påverkas av en mängd faktorer, såväl ärftliga och miljömässiga som enskilda livshändelser. Samhället behöver genom en rad olika åtgärder kompensera för dessa skilda förutsättningar både genom tidiga insatser och i senare skeden när behoven hunnit bli mer komplexa och sammansatta. För att ge ett så bra stöd som möjligt krävs dessutom ofta en samverkan mellan aktörer med olika ansvar så att åtgärder kan ske samordnat.

Om samverkan inte kommer till stånd finns en risk att barn och unga inte får det stöd, vård och behandling som de behöver och har rätt till. Det drabbar inte bara den enskilde individen utan också anhöriga och vårt gemensamma samhälle. Genom att samverka inom Norrbus säkerställer vi att detta inte sker.

Norrbus sedan 2008

Region Norrbotten och länets 14 kommuner har sedan 2008 en överenskommelse om samverkan kring barn och unga, Norrbus. Utgångspunkten är att genom att samordna resurser och arbetsinsatser förbättra skolans, socialtjänstens, primärvårdens och specialistvårdens möjligheter att erbjuda insatser av god kvalitet som motsvarar de behov som finns i länet. Norrbusöverenskommelsen fyller en viktig funktion för att säkerställa god hjälp till barn och unga med behov av stöd från fler än en aktör. I många delar har överenskommelsen fungerat väl. Behoven har dock ökat kraftigt över tid, exempelvis är identifieringen av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF, i dag betydligt vanligare än den var i Norrbus begynnelse. Generellt har också psykisk ohälsa varit mindre uppmärksammat och prioriterat än fysisk ohälsa i hälso- och sjukvården.

Utveckling mot nära vård

Det sker förändringar i systemen för hälso- och sjukvård och omsorg i hela landet - något som oftast benämns nära vård. Omställningen innebär en förflyttning mot att arbeta mer personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande. Det handlar om att möta individens behov och önskemål genom att utveckla och etablera strukturer, arbetssätt och förhållningssätt som säkerställer ett effektivt nyttjande av information, kunskap och kompetens. Nära vård ska alltså ses som ett arbetssätt och inte som organisationsform.

I Norrbotten har regionen och länets kommuner tagit fram en gemensam målbild för omställningen. Målbilden har utarbetats ur ett medborgarperspektiv och fokuserar på att skapa god hälsa och välbefinnande för norrbottningen.

Sedan hösten 2022 finns en länsgemensam strategi för nära vård, *Tillsammans för nära vård i Norrbotten*, som konkretiserar målbilden och identifierar fyra prioriterade riktningförändringar:

- ✦ mer hälsofrämjande och förebyggande insatser,
- ✦ ökad personcentrering och delaktighet,
- ✦ stärkt gemensam primärvård,
- ✦ öppnare vårdformer.

Inriktningen för Norrbus ligger helt i linje med principerna för nära vård. Det är viktigt att överenskommelsen samt dess processer och förhållningssätt, fortsatt följer dessa.

Norrbusöverenskommelsen uppdaterades en första gång 2013 och härmed sker ytterligare en revidering.

Målgrupp

Norrbus omfattar alla barn och unga, upp till och med 20 års ålder, som är i behov av samordnade insatser från verksamheter inom Region Norrbotten och kommunerna i länet.

Syfte & mål

Barn och unga i Norrbotten ska ha goda livsvillkor. Flickor och pojkar och personer med annan könsidentitet ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och känna trygghet och välbefinnande. De som är i behov av det, ska få det stöd och den hjälp de behöver för att ha möjlighet att leva ett gott liv.

Inom ramen för Norrbusöverenskommelsen sker samverkan kring både tidiga insatser och insatser för barn och unga med komplexa och omfattande behov av stöd. Samverkan kan, men behöver inte, innebära att konkreta åtgärder genomförs i samarbete. Norrbottens barn och unga ska få tidiga, anpassade och samordnade insatser utan hinder av verksamhetsgränser. Tidiga insatser kan motverka mer omfattande behov senare i livet. Att hjälpa barn och unga som har problem så tidigt som möjligt är bra både för barnen, familjen och samhället. Utifrån såväl individ- som samhällsperspektiv är det viktigt att flickors och pojkars behov uppmärksammas och att insatser sker på ett likvärdigt sätt.

Barnet, den unge och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i hela processen och erbjudas insatser som är både hållbara och uthålliga.

Norrbus syftar också till att säkerställa att kommunernas och regionens resurser används effektivt. Detta innebär att man genom samverkan ska se till att insatser genomförs av de bäst lämpade aktörerna, att alla inblandade parter har samma information samt att dubbelarbete undviks.

Vägledande principer och förhållningssätt

För att samverkan och samarbete ska fungera och vara värdeskapande för alla berörda, krävs vissa gemensamma principer och förhållningssätt. Samverkan innebär att se bortom den enskilda aktörens ansvarsområden och organisatoriska förutsättningar.

Det är angeläget att nyttja varandras kompetens och expertis. Genom samverkan ska barn och unga få ett bättre omhändertagande än vad verksamheterna enskilt kan erbjuda. En samordning av resurser och arbetsinsatser, som präglas av ett aktivt förhållningssätt, engagemang och hög kompetens, förbättrar samhällets möjligheter att erbjuda insatser av god kvalitet som motsvarar de behov som finns hos de unga och deras anhöriga.

I Norrbussamverkan

- ✦ utgår vi från individens behov och förutsättningar, vi har ett personcentrerat förhållningssätt
- ✦ ges flickor, pojkar och personer av annan könsidentitet likvärdigt bemötande, delaktighet och insatser
- ✦ har vi en helhetssyn på barnets/den unges livssituation
- ✦ är barnet, den unge och deras vårdnadshavare delaktiga och har möjlighet att påverka stöd och insatser
- ✦ arbetar vi förebyggande och hälsofrämjande. Genom tidiga insatser kan vi förebygga att barnen får mer komplexa problem och behov av mer omfattande åtgärder senare i livet
- ✦ får vi kunskap om våra samarbetspartners uppdrag och förutsättningar
- ✦ ser vi värdet av – och nyttjar – tvärprofessionell kompetens
- ✦ visar vi tillit till alla parter och utgår från att alla vill bidra till att skapa goda resultat och värden för alla inblandade
- ✦ utgår vi från evidens och beprövad erfarenhet
- ✦ är Barnkonventionen en viktig utgångspunkt

Aktörer i samverkan

Alla barn och unga som har behov av särskilt stöd har rätt att få dessa allsidigt utredda och tillgodosedda utan oskäligt dröjsmål. Mångfacetterade problem kräver samordning av resurser. Lagstiftningen anger respektive huvudmans verksamhets- och kostnadsansvar. I de fall lagen inte ger tydlig vägledning om ansvarsgränser ska frågan lösas genom samarbete och överenskommelser mellan huvudmännen.

Insatser till barn och unga som behöver särskilt stöd ska i första hand genomföras i deras vardagsmiljö. Eftersom i stort sett alla barn och unga kommer i kontakt med skolan, primärvårdens barnhälsovård och ungdomsmottagningen, är det viktigt att dessa aktörer har resurser och kompetens för att kartlägga behov och ge stöd till denna målgrupp.

De verksamheter som sannolikt kommer att ingå i Norrbussamverkan beskrivs översiktligt nedan. Fler verksamheter kan också komma att delta. Det sätt som länets kommuner och Region Norrbotten väljer att organisera berörda verksamheter kan dock variera över tid.

De verksamheter som behöver samverka för att ge ett effektivt stöd till barn och unga har inte enbart det offentliga som huvudmän. Framförallt förekommer det att skol- verksamheter och primärvård också bedrivs av privata huvudmän. Även om denna

Överenskommelse gäller mellan Region Norrbotten och länets kommuner är det viktigt att parterna verkar för att privata huvudmän i så stor utsträckning som möjligt väljer att delta i samverkan. Det finns annars en risk att Norrbussamverkan inte erbjuds likvärdigt till hela målgruppen.

Skola

Skolans uppdrag är att alla elever ska nå utbildningens mål. Det pedagogiska uppdraget innebär att skolan ska arbeta för en god måluppfyllelse i relation till de nationella målen i skolan och för att varje elev når så långt som möjligt i sitt lärande och sin utveckling. Elevhälsoarbete är skolans gemensamma arbete med elevers lärande, utveckling och hälsa och ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå. Alla elever i skolan ska ha tillgång till elevhälsa, som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande, och ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Det är upp till varje huvudman att, utifrån de lokala behoven och förutsättningarna, avgöra hur skollagens krav på tillgång till elevhälsa ska uppfyllas. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i förutsättningarna att tillgodogöra sig utbildningen.

Socialtjänst

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Enligt Socialtjänstlagen ska samhällets socialtjänst på demokratins och solidaritetens grund främja människors

- ✦ ekonomiska och sociala trygghet,
- ✦ jämlikhet i levnadsvillkor,
- ✦ aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänstens uppdrag för individuellt inriktade insatser ska utgå från helhetssyn, frivillighet och självbestämmande, normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet. Den ska verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Det är socialtjänstens uppgift att bedöma om ett barn kan behöva skydd eller stöd och att ta reda på vad som är bäst för barnet och familjen. Målet är alltid att det ska bli så bra som möjligt för barnet.

Primärvård

Med primärvård avses, enligt hälso- och sjukvårdslagen, hälso- och sjukvårdsverksamhet där öppen vård ges utan avgränsning när det gäller sjukdomar, ålder eller patientgrupper.

Primärvården är den första instansen i vårdkedjan och svarar för behovet av sådana åtgärder i form av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande

arbete och rehabilitering som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller någon annan särskild kompetens.

Specialistvård

Barnsjukvården erbjuder specialiserad och kvalificerad medicinsk hälso- och sjukvård för barn och ungdomar upp till 18 år. Verksamhetens ansvar omfattar barn- och ungdomsmedicin, barn- och ungdomshabilitering samt barn- och ungdomspsykiatri.

Vuxenpsykiatrien ansvarar för psykiatrisk specialistvård för personer från 18 år och äldre.

Samverkan i praktiken

Norrbus bygger på att de verksamheter som tillsammans ska ge stöd till barnet eller den unge träffas för att få en gemensam helhetsbild, klargöra den unges och familjens resurser och behov samt identifiera relevanta åtgärder som det professionella nätverket kan erbjuda.

Norbussamverkan utgör i första hand en lokal process där de professionella aktörer som befinner sig närmast barnen och de unga ska samordna sig för att kunna ge ett så relevant stöd som möjligt. Kärnan i Norbussamverkan är kommunernas verksamheter inom utbildning och socialtjänst samt regionens primärvård. Exakt vilken verksamhet som bör delta behöver avgöras i det enskilda fallet.

Samverkan sker både kring tidiga insatser och när det finns mer omfattande behov av stöd. Norbussamverkan innehåller två typer av mötesforum, Forum barn och unga som ger verksamheterna löpande möjligheter att diskutera läget inom ansvarsområdet samt Norbusmötet där individärenden diskuteras tillsammans med barnet/den unge och familjen.

Forum barn och unga

Inom ramen för Norbus ska det på lokal nivå finnas forum för kontinuerlig dialog och erfarenhetsutbyte. Detta kan utgå från redan tidigare etablerade forum på lokal nivå och strukturer för länsövergripande samverkan inom området barn och unga. Om det inte finns ett redan etablerat forum ska ett sådant skapas. Beroende på kommunstorlek kan det vara lämpligt att etablera ett eller flera mötesforum.

Vem som är sammankallande avgörs på lokal nivå och kan variera mellan kommunerna. Även mötesfrekvensen avgörs av behov men det är viktigt att det finns en regelbundenhet i detta forum.

Dessa möten är inte minst viktiga för att kunna agera förebyggande och i tidiga skeden utifrån identifierade utmaningar. Verksamheterna får här möjlighet att mer allmänt diskutera situationen och pågående insatser i den lokala miljön. Mötena sker regelbundet och innebär att verksamheterna får en naturlig plattform för att utveckla de tidiga insatserna.

För att ge rätt förutsättningar för samverkan bör direkt verksamhetsansvariga med god kännedom om situationen för barn och unga på den lokala nivån vara representerade. Mötena kan även inkludera andra aktörer vid behov, exempelvis polis, fastighetsägare, frivilligorganisationer etc.

Norrbusmötet

I ett Norrbusmöte träffas de tre (eller undantagsvis två) samverkansparterna på lokal nivå för att komma fram till hur de bäst kan hjälpa en individ. Samtliga verksamheter som ingår i Norrbussamverkan åtar sig att prioritera deltagande i Norrbusmöten.

Behov av möte

Initiativet till ett Norrbusmöte tas när en av verksamheterna bedömer att den unge skulle kunna få bättre stöd om skolan, socialtjänsten och primärvården tar fram lämpliga åtgärder i samverkan. Erfarenheten visar att det är i skolmiljön behoven av samverkan oftast identifieras. Även socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska självfallet vara uppmärksamma på barn och unga som har behov av stöd från flera aktörer.

Kallelse

Utgångspunkten är att samverkan sker mellan verksamheter på lokal nivå. I normalfallet bör därför den som kallar till mötet på förhand känna till vilka som bör kallas. Om en verksamhet erbjuder "en-väg-in-lösning" kan kallelsen gå dit om det bidrar till att rätt part deltar i Norrbusmötet. De professionella aktörer som deltar i mötet ska ha mandat att besluta om eventuella insatser som blir aktuella.

Av kallelsen bör framgå syftet med mötet, så att kallade verksamheter kan förbereda sitt deltagande. Den kallande verksamheten säkerställer att den unge och vårdnadshavaren accepterar och kan delta på Norrbusmötet. Behovet av skyndsamhet får bedömas i varje enskilt fall.

Mötet

Norrbusmötet samlar aktörer med så stor professionell koppling till individens behov som möjligt. Under mötet ska de närvarande sträva efter att få en gemensam helhetsbild, klargöra den unges och familjens resurser och behov samt diskutera vilka resurser ur det professionella nätverket som bör knytas till behoven.

Den som kallat till mötet ansvarar för dokumentation av de åtaganden som beslutats om. Det bör tydligt framgå vem som ansvarar för olika stöd-, vård- och behandlingsinsatser, omfattningen av insatserna, vem som är utförare och hur uppföljning ska ske. Planen ska vara konkret avseende de insatser som respektive verksamhet ansvarar för.

Efter mötet

Efter mötet ska samtliga aktörer självständigt, eller i samarbete, genomföra de insatser som beslutats om. Den som kallat till mötet, eller om mötet beslutat att någon annan part ska ta över ansvaret, ser till att aktörerna kallas till uppföljande möte.

Bild över samverkansprocessen

Vård utanför det egna hemmet

Principer för insatser till barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet skiljer sig inte från dem som gäller för barn och unga som bor i det egna hemmet. Grundmodellen för samverkan kring det enskilda barnet följer den modell som beskrivits ovan. En skillnad är att vid placering utanför hemmet har socialtjänsten samordningsansvaret.

Samverkansstrukturen

För att samverkan ska resultera i mervärde krävs engagemang och tydlig styrning på alla ledningsnivåer inom respektive huvudmans ansvarsområde, inte minst på övergripande politisk och administrativ nivå.

Länsnivå

Med länsnivå avses Norrbottens län där aktörerna är Region Norrbotten och de 14 kommunerna.

- ✦ Politisk samverkansberedning där regionen och Norrbottens kommuner gemensamt hanterar frågor inom hälsa, vård, omsorg och skola för att skapa helhetsperspektiv och gemensam drivkraft.
- ✦ Länsstyrgruppen är ett samverkansorgan mellan Region Norrbotten och Norrbottens Kommuner som utgör styrgrupp för gemensamma frågor inom hälso- och sjukvård, omsorg, socialtjänst och skola. Målet med samverkan är att ge effekter i form av trygghet och säkerhet för den enskilde och ett bättre nyttjande av de totala resurserna, personalens kompetens och ekonomiska medel. Frågor som berör Norrbussarbetet hanteras i Samverkansstruktur målgrupp barn och unga.

Länsdelsnivå

Samverkan sker i de fyra länsdelarna. Om det inte finns en existerande samverkansgrupp för barn och unga ska en sådan etableras.

Kommunnivå

På kommunal nivå är det Forum barn och unga som utgör samverkansstrukturen. I större kommuner kan det finnas flera sådana forum.

Uppföljning

Barn och unga i Norrbotten ska ha goda livsvillkor. Det är angeläget att följa tillämpningen av Norrbussamverkan för att säkerställa att syfte och mål med överenskommelsen uppnås.

Årligen ska en bedömning av Norrbussöverenskommelsens resultat göras på länsövergripande nivå. Detta förutsätter att det sker löpande uppföljning av norrbussarbetet.

Det är också angeläget att fånga målgruppens perspektiv. Detta kan exempelvis göras i form av generella brukar-/patientundersökningar eller genom riktade undersökningar till målgruppen inklusive anhöriga.

Uppföljningsmodell, utformning av indikatorer samt annat stöd i samverkansprocessen utformas i Samverkansstruktur målgrupp barn och unga. Uppföljningen redovisas till Politiska samverkansberedningen

Avvikelsehantering

Den som upplever att någon av parterna i samverkansarbetet kring barn och unga avviker från de rutiner som är överenskomna om, ska göra en avvikelserapportering. Avvikelsen ska analyseras i varje berörd verksamhet och tillsammans på ledningsnivå i de samverkansgrupper som finns på lokal nivå (Forum barn och unga) och

länsdelsnivå. Information rörande avvikelser, genomförd analys samt eventuella beslut som fattats ska kontinuerligt rapporteras till Samverkansstruktur målgrupp barn- och unga av den part som noterat avvikelsen.

Oenighet mellan parter

Om oenighet uppstår mellan parter i Norrbussamverkan avseende verksamhets- och kostnadsansvar ska denna hanteras i de berörda myndigheternas ordinarie ledningsstrukturer. Frågor som inte kan lösas på detta sätt får i sista hand avgöras i Samverkansstruktur målgrupp barn- och unga.

Denna överenskommelse ersätter den tidigare Norrbussöverenskommelsen och träder i kraft 2025-01-01